

СТАНОВИЩЕ

На представения дисертационен труд

„Професионална удовлетвореност на болничните лекари – съвременни проблеми и решения”

от д-р **Петър Атанасов Атанасов** - докторант на самостоятелна форма на обучение към Катедра „Социална медицина и здравен мениджмънт” – Медицински факултет

към Тракийски университет – Стара Загора по научна специалност

„Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията”,

профессионалено направление 7.1., „Медицина” от област на висше образование:

7. Здравеопазване и спорт

от проф. д-р **Юлияна Крумова Маринова**, дм

Ръководител катедра по Социална медицина и здравен мениджмънт,

Медицински факултет, Тракийски университет – Стара Загора

Настоящето становище представям в качеството си на член на Научното жури, назначено със Заповед № 1733/05.07.2016 г. на Ректора на Тракийски университет – Стара Загора и решение на Факултетния съвет на Медицински факултет (протокол № 7/27.06.2016 г.) за провеждане на процедурата по защита на дисертационния труд на ас. д-р **Петър Атанасов Атанасов** - докторант на самостоятелна форма на обучение към Катедра „Социална медицина и здравен мениджмънт” – Медицински факултет към Тракийски университет – Стара Загора. Дисертационният труд е одобрен и насочен за публична защита с решение на разширения катедрен съвет към Катедра „Социална медицина и здравен мениджмънт”, Медицински факултет към Тракийски университет – Стара Загора.

Представените документи по процедурата са в пълно съответствие с изискванията и са отлично подредени.

Кратки биографични данни за докторанта ас. д-р Петър Атанасов Атанасов:

Петър Атанасов Атанасов завърши медицина през 1986 г. – Медицински факултет към Медицинска академия – Пловдив. Веднага след дипломирането си започва работа в Хирургично отделение на Окръжната болница в гр. Хасково и до момента има натрупан дългогодишен опит като хирург и ръководител на различни нива на управление в болничната медицинска помощ в страната и чужбина. От 2014 г. е избран за асистент по Социална медицина в катедрата по „Здравни грижи“, Медицински факултет към Тракийски университет – Стара Загора, зачислен за докторант в самостоятелна форма на обучение към катедрата по Социална медицина и здравен мениджмънт – МФ, ТрУ – Стара Загора.

Петър Атанасов последователно развива и усъвършенства своите умения и квалификация. В системата на СДО има придобити специалности по „Хирургия“ от 1992 г. и „Онкология“ от 1996 г., както и редица квалификационни курсове в системата на продължаващото обучение (ехографска диагностика, лапароскопска хирургия, здравен мениджъмънт и др.). Притежава ОКС „Магистър“ по Стопанско управление – Здравен мениджъмънт от 2005 г. – ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“. Владее и ползва в работата си английски, френски, руски език.

Общо описание на дисертационния труд: Представеният за оценка дисертационен труд отговаря на изискванията, посочени в Закона за развитие на академичния състав и Правилника за неговото приложение. Съдържа 155 стандартни машинописни страници, от които:

- Заглавна страница, съдържание и използвани съкращения – 5 страници (стр. 1-5);
- Въведение - 1 страница (стр. 6);
- Литературен обзор – 50 страници (стр. 7-56);
- Цел и задачи – 2 страници (стр. 57-58);
- Материал и методи - 4 страници (стр. 59-62);
- Собствени резултати – 43 страници (стр. 63-105);
- Обсъждане – 14 страници (стр. 106-119)
- Изводи и приноси – 7 страници (стр. 120-126)
- Литература – 22 страници (стр. 127-148)
- Списък на публикациите, свързани с дисертационния труд – 1 страница (149);
- Приложения – 6 страници – 1 приложение (стр. 150-155);

Дисертационният труд е онагледен с 57 фигури и 6 таблици. Приложението е едно. Книгописът включва 227 заглавия, от които 31 на кирилица и 196 на латиница.

Темата на дисертационния труд: „Професионална удовлетвореност на болничните лекари – съвременни проблеми и решения“ е особено актуална за нашето съвремие, правилно формулирана, отразява целта на научното проучване в предизвикателна научна област с интердисциплинарни измерения.

Литературният обзор обхваща една трета от дисертацията, структуриран така, че да обхваща задълбочено и всестранно сложния проблематичен кръг от историческото развитие до съвременното състояние в световен мащаб и приносите на българската научна област. Обзорът завършва с критическа оценка на литературата върху развитието и съвременното състояние на проблемния кръг. Написан е с изключителна прецизност и отразява задълбочено познание на обсъжданите проблеми. Използваните литературни източници са впечатляващи като брой, представляват научни публикации на чуждестранни и български изследователи, публикувани в престижни научни списания, коректно цитирани от докторанта. Последователно се представят: общата характеристика на професионалната удовлетвореност – дефиниции и теории; историческо развитие и съвременно състояние на проблемния кръг; специален акцент е поставен на новите проблемно-ориентирани изследвания върху професионалната удовлетвореност. Задълбочено се разглежда проблемът за професионалната удовлетвореност на лекарите с акцент на тези в болниците. Последователно са представени факторите на професионалната удовлетвореност: социално-демографски, престиж на лекарската професия, промяната на болницата като среда за дейността на лекаря, социално-икономически и организационни фактори.

Отделно са представени и систематизирани методологически въпроси на тяхното изучаване: приложението на специализирани скали и въпросници. В това представяне ясно проличава дълбокото разбиране и вникване на докторанта в сложния, предизвикателен и проблематичен кръг, очертаващ проблема „профессионана удовлетвореност“. Като цяло литературният обзор е с подчертано приносен характер и представлява солидна основа за собственото проучване. Давам висока оценка на тази част от дисертационния труд, в която проличава: висока информираност на докторанта по изучавания проблем; умение за боравене с литературни източници; високо чувство за отговорност и коректност на цитирането; умение за критично обсъждане и изразяване на собствена позиция. Смело мога да твърдя, че обзорът отговаря на всички изисквания на „добрата практика“ за неговото изработване и представяне. Така изкристализират: **актуалността на темата** на дисертационния труд при нарастваща обществена значимост на тази интердисциплинарна проблематика в процес на непрекъснато реформиращо се болнично здравеопазване с акцент на ролята на социално-психологическите и социално-икономическите фактори на професионалната удовлетвореност и свързаната с нея мотивация на лекарите у нас, както и се очертават измеренията на поставените **цел, задачи и методика на собственото проучване**.

Цел, задачи, материал и методи на проучването: Целта на дисертационния труд е формурирана точно и ясно: „да се проучат основните характеристики на професионалната удовлетвореност и мотивацията на лекарите в българските болници в условията на реформиращо се здравеопазване като базисен компонент на качеството на здравното обслужване“. **Задачите**, които изследователя си поставя, са сведени до 6, добре дефинирани и пряко свързани с поставената цел. Обектът и предметът на изследването са правилно формулирани. Представен е дизайнът на собственото проучване. Използваният **изследователски метод** е социологически: **анкетен метод – пряка индивидуална анкета**. Представени са **постановката, време и място на проучването**. Описан е **инструментариумът** на проучването. **Анкетната карта** за набиране на първичната социологическа информация е оригинално разработена, апробирана и успешно приложена при лекари от 11 болници: 5 областни и 6 общински в Южна и Югоизточна България, приложена към дисертацията (приложение 1). **Математико-статистическите методи** (описателна и аналитична статистика) за обобщаване и анализ на данните са коректно представени.

Резултатите от собственото проучване се представят съответно на поставените задачи в следващите 43 страници от дисертационния труд. Представени са прецисно в следната последователност: ✓*Основни професионални характеристики на лекарите в българските областни и общински болници;* ✓*Мотивация за труд на лекарите в българските областни и общински болници;* ✓*Влияние на някои социално-икономически фактори върху професионалната удовлетвореност на обхванатите в изследването;* ✓*Влияние на някои социално-психологически фактори върху професионалната удовлетвореност на респондентите.* Обобщени и анализирани са данните от коректно попълнените анкетни карти на 612 респонденти (общ респонс рейт 73.73% от 830 получили анкетната карта).

Представянето на резултатите е израз на умението на д-р Петър Атанасов да борави коректно и добросъвестно с научната информация, да прилага подходящите статистически методи и да интерпретира получените резултати. Давам **положителна оценка** на умението на д-р Петър Атанасов да борави с първични емпирични данни, последователно да ги представя, обобщава, онагледява и анализира, очертавайки проявените статистически значими различия в мненията и оценките за двете групи

лекари, съобразявайки особеностите на приложения инструментариум и методически подход на количественото социологическо изследване с добавени елементи на качествено посредством анализа и обсъждането на отворените въпроси. Отделно на 14 страници от дисертационния труд се съдържа **обсъждане**, в което собствените резултати, «*без да имат претенцията за многостранно охарактеризиране на сложната проблематика на динамичната професионална удовлетвореност и мотивация на респондентите*», добросъвестно се проблематизират и дискутират в контекста на публикации на български и на многобройни чуждестранни автори, както от силно развити, така и от страни от т. нар. «трети свят». Това обсъждане е направено с изключителна добросъвестност и коректност и заслужава **висока оценка**.

Изводите от дисертационния труд са представени в **6 пункта**, съответно на поставените задачи и представляват синтез на изведените такива от представените резултати и обсъждане от емпиричното проучване.

Приносите във връзка с дисертационния труд са представени от докторанта в 5 пункта, предимно с научно-приложен характер. Считам, че те максимално синтезират същността на този труд, както и че докторантът проявява в известна степен скромност относно теоретичния принос на задълбочения литературен обзор.

Приемам **препоръките**, както са формулирани. В тях има заряд, който би могъл да е полезен. Няма съмнение, че постигането на високо качество в предоставяните «услуги» на «потребителите», т.е. пациентите на болнично лечение и тяхната удовлетвореност, не би могло да се постигне без лекарите да са удовлетворени от своята професионална работа.

Във връзка с дисертационния труд докторантът д-р Петър Атанасов представя **6 публикации**.

Авторефератът е разработен на 41 страници, правилно структуриран, написан с ясен и точен език, съдържа основните резултати от научното проучване, списък на научните публикации във връзка с дисертационния труд и резюме на английски език.

Лични впечатления: Имам отлични лични впечатления за ас. д-р Петър Атанасов Атанасов. Той е добросъвестен, отговорен към изпълняваните задачи, с умения за работа в екип.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Давам **висока положителна оценка** на представения от **ас. д-р Петър Атанасов Атанасов** - докторант на самостоятелна форма на обучение към Катедра „Социална медицина и здравен мениджмънт” – Медицински факултет към Тракийски университет – Стара Загора, дисертационен труд на тема: „**Професионална удовлетвореност на болничните лекари – съвременни проблеми и решения**”. Представеният за оценка дисертационен труд представлява цялостна, оригинална разработка, която определено притежава достойнствата на завършен научен труд, за който бих искала да подчертая: неговата актуалност и значимост за здравната политика на национално и регионално ниво; задълбочен литературен обзор; прецизен методически подход с използване на собствен инструментариум за провеждане на количествено емпирично социологическо изследване (пряка индивидуална анкета); добросъвестно и коректно представяне и анализ на резултатите от емпиричното

социологическо изследване; задълбочено обсъждане; коректно изведени изводи, препоръки и приноси.

Давам своя положителен вот „ДА“ и препоръчвам на Уважаемото научно жури да гласува за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ на д-р Петър Атанасов Атанасов по научната специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“, професионално направление 7.1., „Медицина“ от област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт.

15.09.2016

гр. Стара Загора

Изготвил становището:

проф. д-р Юлияна Крумова Маринова, дм

